

Zomerviering 5 juli 2026

Gedachten bij *De kristallen bol* van Grimm

Er was eens..... Er waren eens.....

Drie zonen die van elkaar houden zoals broers dat doen. En hun moeder, de tovenares, die bang is om haar macht te verliezen aan haar zoons. Vanuit wantrouwen neemt ze het heft in handen en beslist over de lotsbestemming van haar twee oudste zoons: Voortaan een adelaar en een walvis. Beide machtige wezens zou je kunnen zeggen: De oudste als adelaar gebonden aan de rotsen en soms hoog aan de hemel in vrije zweefvlucht; de tweede gekluisterd in de diepzee met soms die machtige straal water als teken van kracht. Twee uur per dag hebben ze hun gedaante als mens. Majestueus als ze zijn in hun domein aan de hoge hemel of in de diepte van de zee en tegelijk zo gebonden in hun vrijheid om hun eigen bestemming te zoeken. Er rest hen twee uur menszijn voor elke dag. En zijn zij dan nog mens of hebben ze inderdaad alleen de gedaante nog als mens?

Tijdens de voorbereiding bracht de tovenares en moeder onze tongen in beweging. Een van ons vertelde hoe zij, toen zij destijds, na haar middelbare school, een vervolgopleiding overwoog, van haar moeder het deksel op de neus kreeg. Een baan in de winkel van haar neef, dat moest haar plek worden. Tegensputteren hielp niet. Haar oma deed ook een duit in het zakje: "In de winkel van je neef!" Punt uit! Als wantrouwen en controle je zo bindt. Hoe vind je nog je vrijheid en je eigen weg?

De jongste voorziet een zelfde levensloop en piept ertussenuit. In hem schuilt een diep verlangen de betoverde prinses die in het kasteel van de gouden zon gevangen zit, te verlossen. Onbevreesd durft hij zijn leven op het spel te zetten en gaat op weg, zonder die weg te kennen. Hij is klein maar slim en weet een oplossing voor het hoeden-probleem van de reuzen. Hij is ook argeloos. Zonder er erg in te hebben vergeet hij gewoonweg de afspraak die hij met die reuzen heeft gemaakt. Met de wenshoed op van de reuzen doolt hij door het bos waarvan hij de uitgang niet weet. Hoe zal hij de weg naar het kasteel vinden? Hoe komt hij tot zijn doel?

Zo vol verlangen is naar de prinses zucht hij zijn verlangen uit: 'Ach, was ik maar in het kasteel van de gouden zon!' En met de woorden nog op zijn lippen staat hij voor de poort van het kasteel! Deze diepe verzuchting die zonder persoonlijk belang geuit wordt.... En het doel, het kasteel dat hem toevalt.

Hier weerklinkt, we zijn per slot ook een geloofsgemeenschap, het mysterieuze dat soms ook gebeuren kan bij een gebed zonder verlanglijstje aan God.... Als een argeloos gebed dat gehoord, verhoord wordt als genade die ons soms toevalt.

In de episode die nu volgt, komt de fascinatie van Eugen Drewermann voor symboliek, Truus vertelde er in haar inleiding al over, helemaal tot zijn recht. En in misschien wat andere taal klinkt ook onze lezing uit 1 Kor 13 mee.

Wanneer de jongste zoon dan eindelijk de prinses ontmoet, is hij ontdaan bij haar aanblik. Hij ziet eerst enkel haar misvormd gelaat, haar verwonding. Pas als zij hem in de spiegel van waarheid laat kijken, onthult zich wat onder haar betovering schuil gaat: het beeld verschijnt van de jonkvrouw bij wie de tranen van verdriet over haar wangen stromen. Een glimp van haar ware gedaante die wacht tot het masker van haar afgenomen wordt. De onbevreesde jongeman maakt - of ondergaat hij die? - een overgang door naar volwassenheid. Van liefde als betoverende aantrekkingskracht die uitgaat

van de ‘mooie ander’ naar de moed om door misvorming heen te kijken en de ander en jezelf te bevrijden uit innerlijke betovering.

Terwijl zij als geliefde zichtbaar wordt, openbaart zich de liefde aan hem:
Van ziel tot ziel (Drewermann). *Van aanschijn tot aanschijn* (onze lezing vers 12).

Maar eerst staat de jongeman nog heel wat te wachten en de prinses wordt een helper: ‘Je moet alles weten,’ en zo vertelt zij hem wat hem te doen staat. Over de lange strijd met de oeros; over de vuurvogel die uit de gedode stier op zal stijgen; over het gloeiende ei met daarin de kwetsbare kristallen bol. Mocht zij kapotvallen of smelten dan zou alle moeite tevergeefs geweest zijn om de betovering te breken.

Nog twee helpers staan hem bij. Als de nood hoog is, schieten ook de twee oudsten als adelaar en walvis hun jongste broer te hulp. De adelaar dwingt de vuurvogel om het ei los te laten. Als ei en kristallen bol dreigen te smelten zweept de walvis de zee zo op dat de aanrollende golven het ei blussen. Het barst open en de bol komt vrij. ‘]’

Wat een rijkdom huist er in dit sprookje wanneer je het als een psychologische spiegel van de menselijke ziel bezieet. Over de reis die je als menselijke ziel maakt

.

Neem de prachtige wending in het lot en de rol van de drie broers. Wat uit angst, wantrouwen en controle door de moeder verdeeld en gespleten werd, komt tot een nieuw geheel: adelaar – overzicht, geest, intellect – en walvis – het instinctieve, het gevoelsleven, het onbewuste – vinden elkaar en hun plek in de psyche, waardoor vertrouwen, bevrijding en innerlijke heelheid ontstaat. Samen redden ze zo het ei en maken de liefde mogelijk.

De aanblik van de kristallen bol breekt iets in de tovenaars. Waar hij angst en wantrouwen zaaien kon zolang dat in duisternis gebeurde om verdeeldheid en gespletenheid te oogsten, breekt de aanblik van de kristallen bol zijn macht aan stukken. De kristallen bol als beeld van de ziel die niet meer vertroebeld wordt door angst en wantrouwen. Een bol waarin tegenstrijdige krachten hun vorm en plaats gevonden hebben en niet meer elkaars tegenstander zijn.

De ziel die tot zichzelf komt als innerlijke heelheid, niets is er meer verhuld. De ziel die *van aanschijn tot aanschijn* doorzichtig geworden is voor waarheid en liefde.

Schaar je om de haard en huiver.

Er was eens.... Er waren eens een tovenaars en een tovenaars die....

En hoor dan over de ziel die haar weg gaat naar bevrijding en liefde.